

Perszonália

Búcsúzás

Takács Miklóstól (1933–2013)*

*Az idő egyirányú utca.
Örökké zuhog a jelen, s örökké
száraz lábbal kelünk át rajta: a múlt fölissza
szempillantás alatt.”*

...
*„Nem lehet
csak egy szálát kihúzni, ha nem az összeset,
olyan szorosra szőtt a múltak szövédéke.
(Rakovszky Zsuzsa: Egyirányú utca)*

2013. április 1-jéig *Takács Miklós* a szombathelyi Berzsenyi Dániel Könyvtár jelenének része volt. Személyesen ugyan már nem találkozhatunk, de hihettük, hogy jöhet egy érdeklődő telefonhívás: hogy vagyunk, miként megy a könyvtár sorsa, ugye, átadjuk üdvözlétét azoknak, akikkel még együtt dolgozott?

Április elsején az idő fölitta, a múlt szövédékebe fonta nagy és gazdag életútját, szakmai pályafutását. A könyvtári kultúra szövédéke már Takács Miklós lezárt életművét is magába fogadta. Lezárt? Milyen visszavonhatatlan és igaztalan

jelző ez? Ahogy kimondom, máris lázadok ellene, mert a hátrahagyott életmű nagyon is nyitott! Nyitott, mert az olvasáskultúrát, a mindenki által szabadon megszerezhető tudást szolgáló intézmény fundamentumának része lett, amelyre – a jelen és a jövő kihívásait elérendő – biztonsággal építhetünk, amelyről reményteljesen elrugaszkodhatunk, amelyet nap, mint nap hasznosíthatunk, hogy a könyvtár barátainak arcára elégedettséget sugárzó mosolyt varázsoljunk. Pedig Takács Miklós nem készült a pályára. Az orvoslás vonzotta, de az Apáczai Csere János

* Elhangzott 2013. április 12-én Szombathelyen, a Jáki úti temetőben.

Pedagógiai Főiskola könyvtáros szakára vették fel. Már tanulmányai kezdetén magával ragadta a szolgálat varázsa, a szombathelyi könyvtári múlt kiváló személyiségeinek példája. Szakmai pályafutásának egésze a Berzsenyi Könyvtárhoz kötődik. 1954-től 1994-es nyugdíjba vonulásáig meghatározó tagja volt a könyvtári műhelynek, 33 éven át igazgatóként. Negyedszázadnyi főiskolai oktató munkáját osztatlan elismerés kísérte. Munkatársainak és tanítványainak több generációját motiválta alaposra, kitartásra, önfegyelemre és az olvasóközönség megbecsülésére.

Hátrahagyott kivételes életművét, a teljesség igénye nélkül lehetséges csak felvillantani.

Alapítóként négy évtizedig szerkesztője volt a Vas megye bibliográfiájának. Megjelentette a tájhaza hírlapjainak és folyóiratainak jegyzékét. Témavezetőként elindította a *Vasi életrajzi bibliográfiák* kiadványsorozatát. Bibliográfusi tevékenységének koronája a várostörténeti könyvészetek mintapéldájaként számon tartott *Szombathely bibliográfiája*, melyet már nyugdíjasként alkotott. Az irodalom népszerűsítésének különösen nagy figyelmet szentelt, rangos kortárs szerzők sorát hívta Szombathelyre és a megye könyvtáraiba, hogy a közönség átélhesse a személyes találkozás mással nem helyettesíthető élményét. Kivételes volt kapcsolata Weöres Sándorral és Károlyi Amyval. Amikor a 90-es évek derekán, egy nehéz műtétje után meglátogattam, azzal fogadott: „*Már úgy volt, hogy egy báránnyelről integetek Sanyi bácsinak.*”

Megingathatatlanul vallotta, hogy a városi könyvtári szolgálat és a megyei szerepkör egymástól elválaszthatatlan, és amikor 1970-ben szakmai irányításával megépült a gyűjtemény európai léptékű új otthona, a szerves kapcsolódás a gyakorlatban is megvalósult. Majd az országos kötelempéldány sor fogadásával páratlanul gazdag tudástárát hozott létre Szombathe-

lyen. Az egykori kölcsönkönyvtárat tudományos teljesítményre is képes, sokféle szolgáltatást nyújtó, korszerű nyilvános könyvtárrá fejlesztette.

Szellemi nyitottságától, elhivatottságától vezérelve több évtizedig véleményformálóként dolgozott szakmai szervezetekben, a Magyar Könyvtárosok Egyesületében, a Megyei Könyvtárigazgatók Tanácsában, az MTA VEAB* Könyvtári Munkabizottságában, az Alpok-Adria Munkaközösségben. Rendszeresen publikált, és fiatal munkatársait is bevezette a tudományos munka világába. Többször fültanúja voltam, miként élcélődtek vele igazgató társai. Mondd Miklós, hogyan csináld? Hogyan lehet egyidejűleg fél tucat könyvtárost írásra buzdítani?

Milyen könyvtáros is volt Takács Miklós? Mindenekelőtt távlatosan gondolkodó, konokul koncepciózus. A szemléletformálásba nemzetközi példákat is bevonva, munkatársaival és a könyvtári tanszékkal megteremtette a szakmai körökben „szombathelyi szellemiségnek” nevezett könyvtárosi attitűdöt: az igényesen végzett munkát, az olvasók feltétlen tiszteletét, a szolgálat mindenképp felettiségének hitvallását, száz százalékos helytállást követelve önmagától és munkatársaiktól egyaránt.

Megszólalásaiból mértékadó stílus, bölcsesség sugárzott. Szívesen osztozott munkatársai nagy örömeiben, bánatában, ott volt esküvőkön és temetéseken.

Hűséges volt a szombathelyi közkönyvtárat megteremtő érdemes elődök, különösen a páveli életmű példájához, választott értékrendjéhez, magasra emelt hivatásához. Nem szűnt meg háláját kinyilvánítani a könyvtár jótévedőit, mindezekelőtt *Gonda György*** és szemében az igényes olvasót megtestesítő *István Lajos**** professzor iránt, aki nem volt rest a könyvtár értékét gyakorta hangoztatni.

Munkásságát számosan méltatták, és kitünt-

* VEAB=Veszprémi Akadémiai Bizottság

** Gonda György (1923–2000) szombathelyi jogász, környezetvédelmi, területfejlesztési szakember, főiskolai tanár, megyei tanácselnök, országgyűlési képviselő, államtitkár.

*** István Lajos (1922–2007) címzetes egyetemi tanár, a Vas megyei Markusovszky Kórház ny. vezető-főorvosa.

tésekkel is elismerték. Elsők között kapta meg a szakma akkori legrangosabb kitüntetését, a Szabó Ervin-emlékérmet a 70-es évek elején. 1978-ban Állami-díjban részesült, aktív szolgálati idejének lezárásaként a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjének örülhetett. Ám szívének legkedvesebbje a két hazai volt, a Pável Ágoston Emlékplakett és a Szombathely Kultúrájáért Életmű Díj. Ez bizonyosság: a 75. születésnapja és aranydiplomájának adományozása alkalmából készített interjúban így vallott: „...*ha újra kezdhethném, újra szombathelyi könyvtáros lennék*”. Szombathely köztisztelőben álló polgára, szenvedélyes könyvtáros volt. A közönség megbecsülését pedig minden szónál ékeesebben jelezte a szünni nem akaró taps az életműdíj átadásán.

A könyvtárosságot „passziójának” tekintette, és ehhez megkapta imádott feleségétől, rajongásig szeretett lányaitól a lehető legtöbbet: a végtelen türelmet és támogatást. Nyugalomba vonulása után sem szűnt meg egyetlen percre sem figyelme, ragaszkodása második otthonának tekintett intézménye iránt. Mégis észrevettük, hogy a nyugdíjas életben nehezen találta helyét. Hiányzott a feladat, a kihívás. De örültünk, hogy amíg egészsége engedte, mindig szívesen és érdeklődve jött a könyvtárba, a szakmai programokra. Utolsó éveiben aggódva figyeltük kintartó küzdelmét a betegséggel, a gyöngeséggel,

a béklyózó fáradtsággal. És csodálattal, ahogy legközelebbi szerettei körülrajongták, visszaadva mindazt az érzelemgazdagságot, amelyet korábban nekik ajándékozott.

Amikor legutóbb, egy kiemelt könyvtári ünnep alkalmából nálunk járt, mosolygott, mint mindig, derűs volt, talán boldog is. Munkatársaimmal, a megye könyvtáros társadalmával, Szombathely Megyei Jogú Város és Vas Megye Önkormányzatával együtt ezt a pillanatot szeretnénk emlékezetbe vésni! Köszönjük az elhivatottság példáját, és azt a hitet, hogy a könyvtár örök, amelyhez minden generáció hozzáteheti a saját arcát.

Kedves Miklós, Tisztelt Igazgató Úr! Azzal a meggyőződéssel búcsúzunk, hogy jutalmul immár „*oltalmas kupolát ácsolt föléd a Vég-telen.*”

Az elköszönés grádicsain túljutva maradt még egy kötelességem: a Budapesten, az ország távolabbi pontjain élő kortársai, és külföldi partnereink kérésének a teljesítése. Sokakat megrendített halálhíre, akik úgy vélik, hogy az elmúlt évszázad második felének meghatározó szereplőjeként a magyar könyvtárügy „jó szellemét” veszítettük el; ők azt kérték tőlem, hogy tegyek helyettük egy szál fehér virágot a ravatalára.

Pallósiné Toldi Márta

Hungarnet Díj

2013. március 26-án a Networkshop konferencia nyitó ülésén Sopronban, a Nyugat-magyarországi Egyetemen hetedik alkalommal adták át a *Hungarnet Díjat*. Az idei év díjazottjai: *dr. Faludi Beatrix*, az NIIF Intézet kontrolling csoportjának vezetője, aki a HUNGARNET Egyesület gazdálkodásában és operatív működtetésében végzett sokéves kiváló munkájáért, valamint *Moldován István*, az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztályának vezetője a tartalmi fejlesztés terén elért sokéves kimagasló munkájáért részesült a díjban.

(Forrás: http://www.niif.hu/hungarnet/2013_hungarnet_dij_atadas)

Monoki István-díj

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület által alapított *Monoki István-díjat* idén *Emódi András*, nagyváradi könyvtáros, levéltáros és tudományos kutató vehette át. Az eseményről tájékoztató hír mellékletében olvasható Kurta József laudációja is.:

http://bcucluj.ro/rmke/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=35&Itemid=76
(Forrás: *Katalist*, 2013. ápr. 19. Drótos László tájékoztatása)

Gratulálunk a díjazottaknak!